

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A P. rekonstrukciójával érintett szerzői jogokra vonatkozó korábbi szerződések értelmezése

Ügyszám: SzJSzT- 19/12/02

I. A Megbízó által feltett kérdések:

- 1.) Az N. E. (Megrendelő) és az L. társaság között 1996. szeptember 30-án létrejött Vállalkozási Szerződés (Vállalkozási Szerződés) XV.3. pontjában foglalt rendelkezések érvényesek-e?
- 2.) A Vállalkozási Szerződés valamennyi rendelkezésének együttes értelmezése alapján milyen körben, milyen mértékben, milyen esetleges korlátozásokkal szerezte meg a Megrendelő a felhasználás jogát, így különösen helyes-e N. azon értelmezése, amely szerint a Megrendelő jogosult az L. társaság, illetve jogutódja hozzájárulása és díjfizetés nélkül a tervek, illetve a tervek alapján megvalósult épület átdolgozására, átalakítására?
- 3.) Helyes-e az N. azon értelmezése, hogy Megrendelő, illetve a jogutódja a Vállalkozási Szerződés XV.6. pontja alapján (vagy egyébként) jogosult harmadik személyre - az L. társaságnak, vagy bármely harmadik személynek fizetendő díjazás, illetve hozzájárulás nélkül - átruházni a Vállalkozási Szerződés XV.3. pontjában foglalt felhasználási engedélyt?
- 4.) Az L. társaság és C. között 1998. május 14-én létrejött ún. szerzői vagyoni jogok átadásáról szóló megállapodás (Megállapodás) - amennyiben hiteles - érvényes megállapodás-e, különös tekintettel arra, hogy a Megállapodás kifejezetten a vagyoni jogok RSzjt. alapján tiltott, azaz jogszabályba ütköző átruházásáról rendelkezik és téves jogszabályi hivatkozást tartalmaz?
- 5.) Amennyiben a Megállapodás érvényes, a Megállapodás alapján C. mely feltételek fennállta mellett követelheti, egyáltalán követelheti-e, hogy a P. átalakításához a hozzájárulását szerezzék be?
- 6.) Amennyiben a Megrendelő személyében jogutódlás következik be, úgy ez befolyásolja-e a felhasználási engedélyt, azaz a jogutód rendelkezik-e ugyanazon jogokkal a Vállalkozási Szerződés tekintetében, mint a Megrendelő?
- 7.) Amennyiben a Megrendelő személyében jogutódlás történt, és nem az N. a Megrendelő jogutódja, továbbá a jogutód –a fenti kérdésre adott válaszok alapján- nem jogosult harmadik személyre átruházni a felhasználási engedélyt, úgy az N. kitől és milyen feltételek mellett szerezhet hozzájárulást a P. felújítására (feltéve, hogy a felújításhoz hozzájárulás szükséges), különös tekintettel az L. társaság és C. között létrejött megállapodásra, valamint ennek érvénytelensége esetén a jelenleg felszámolás alatt álló L. társaság jogutód nélküli megszűnésére?

8.) Helyes-e az N. azon értelmezése, hogy amennyiben L. társaság jogutód nélkül megszűnik, úgy ez nem érinti az általa korábban harmadik személyeknek jogszerűen adott felhasználási jogokat, azaz a Vállalkozási Szerződés XV.3. pontjában foglalt, Megrendelő részére adott felhasználási jogokat sem?

9.) A fent hivatkozott korábbi szakértői véleményhez rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján létrejöhetett-e közös mű, vagy származékos mű K. és L. társaság között? Amennyiben igen, vagy ez valószínűsíthető, úgy a Vállalkozási Szerződés rendelkezései milyen hatállyal bírnak K. irányában? Amennyiben közös mű, vagy származékos mű jött létre, befolyásolja-e ezen tény bármely egyéb szempontból a fenti kérdésekre, illetve a korábbi, fent hivatkozott szakértői véleményben foglalt kérdésekre adott válaszokat?

10.) Amennyiben bármely társaságnak, vagy szerzőnek a hozzájárulása szükséges a P. átalakításához, úgy a fent hivatkozott korábbi szakértői vélemény és a szakmai gyakorlat alapján jóhiszeműen és tisztességesen jár-e el az N., ha az áttervezésnek minősülő munkák (tekintettel arra, hogy az eredeti állapot helyreállítását célzó munkák nem valósítanak meg szerzői jogi szempontból felhasználást) tervezési díját és a MÉK honlapján közzétett ajánlást veszi alapul a jogosultaknak járó díjazás kiszámítása céljából, egy ilyen számításra alapuló díj kielégíti-e az arányosság követelményét, amennyiben nem mit kell az N.-nek figyelembe vennie az arányosság követelménye betartása érdekében? Érvényes nyilatkozatnak minősül-e az, ha a jogosult úgy ad hozzájárulást az átalakításhoz, hogy lemond az ezzel kapcsolatos bárminemű díjazásról?

11.) Amennyiben közös mű jött létre K. és L. társaság tekintetében, és a hozzájárulásukra van szükség a P. átalakításához, úgy a hozzájárulásért teljesítendő díjazásra vonatkozó ajánlatot mind K.-val mind L. társasággal közölni kell? Mit tehet az N., mi a jogi helyzet, ha az egyik nem fogadja el az ajánlatot, a másik viszont elfogadja és megadja a hozzájárulást? Ilyen esetben a részesedés arányának vannak szabályai? Hogyan befolyásolja mindezt, ha a hozzájárulás szükségessé, illetve az esetleges díj esedékessége előtt a L. társaság jogutód nélkül megszűnik; így különösen ilyen esetben helyes-e az az értelmezés, hogy a K.-nak járó díj nem növekszik meg az L. társaságnak járó díjjal?

II. Az eljáró tanács szakértői véleménye

Előzmények:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület (Testület) véleményt adott az N-nek (székhely, képviselő; a továbbiakban: „N.”, vagy N.) megbízás alapján az I. városrész rehabilitációs programot érintő egyes szerzői jogi kérdésekről (SzJSzT 19/12).

Az előzmény szakvélemény a megbízásra támaszkodva abból indult ki, hogy nem állnak rendelkezésre az S. építéséhez, és többszöri rekonstrukciójához készített tervek elkészítésére vonatkozó tervezési szerződések.

Időközben az N. birtokába kerültek a következő iratok, amelyek másolatát a jelen szakvélemény elkészítéséhez a Testületnek átadta:

- Az N. E., mint megrendelő és az L. társaság, mint vállalkozó között, 1996. szeptember 30-án létrejött vállalkozási szerződés (39 oldal, a továbbiakban: L. társaság szerződés), valamint
- keltezés nélküli megállapodás az L. társaság és C. között tervekre vonatkozó vagyoni jog átengedéséről (a továbbiakban: C. megállapodás).

Az előzmény szakvélemény elkészítése óta módosult a 2012. évi LXXV. törvény (beruházási törvény). A módosítás egyrészt a beruházással érintett terület meghatározását érinti.¹ Emellett az N. (a törvényben: építtető) beruházással összefüggő jogállását pontosítja akképpen, hogy „az építtető a Magyar Állam nevében és javára jár el. Az építtető a beruházás előkészítéseként teljes körűen elkészíti vagy elkészítteti a szükséges terveket, tanulmányokat. (...) Gondoskodik a közbeszerzési eljárások lefolytatásáról, a megvalósításra vonatkozó építési és egyéb szerződések megkötéséről (...). (...) **A beruházás megvalósítása fontos közérdekű és közcélú tevékenység**”.²

E módosítás megerősíti az eljáró tanács előzmény szakvéleményben kialakított állásfoglalásának az érdekösszemérésre vonatkozó álláspontját. Az N. a Magyar Állam nevében és javára jár el, a beruházás közérdek, megvalósítása közcél.

Válaszok a feltett kérdésekre:

Az eljáró tanács az összetartozó kérdésekre összevont választ ad.

Válasz az 1.)-3). és 6.) kérdésre:

Kérdések:

- 1.) Az N. E. (Megrendelő) és az L. társaság között 1996. szeptember 30-án létrejött Vállalkozási Szerződés (Vállalkozási Szerződés) XV.3. pontjában foglalt rendelkezések érvényesek-e?
- 2.) A Vállalkozási Szerződés valamennyi rendelkezésének együttes értelmezése alapján milyen körben, milyen mértékben, milyen esetleges korlátozásokkal szerezte meg a Megrendelő a felhasználás jogát, így különösen helyes-e N. azon értelmezése, amely szerint a Megrendelő jogosult az L. társaság, illetve jogutódja hozzájárulása és díjfizetés nélkül a tervek, illetve a tervek alapján megvalósult épület átdolgozására, átalakítására?
- 3.) Helyes-e az N. azon értelmezése, hogy Megrendelő, illetve a jogutódja a Vállalkozási Szerződés XV.6. pontja alapján (vagy egyébként) jogosult harmadik személyre - az L. társaságnak, vagy bármely harmadik személynek fizetendő díjazás, illetve hozzájárulás

¹ A 1.§ (1) b) szerint a törvény hatálya kiterjed: (...)

b) a Budapest, Ifjúság útja-Stefánia út-Thököly út-Dózsa György út-Kerepesi út által határolt és a Dózsa György út és a Kerepesi út által határolt területrészek e két út kereszteződésétől

ba) a Dózsa György útnak a Jobbágy utca és a Verseny utca közötti szakasza meghosszabbításának a Kerepesi úttal alkotott metszéspontja, és

bb) a ba) alpont szerinti metszéspontból a Kerepesi útra állított merőleges vonal és a Dózsa György út metszéspontja által meghatározott egyenessel lezárt területével kiegészített, a Mellékletben megjelölt területen egy önálló új stadion, kiegészítő létesítmények és az ahhoz ezekhez tartozó parkoló építésére, a Budapesti Olimpiai Központ bővítésére.

² Beruházási törvény 6.§.

nélkül - átruházni a Vállalkozási Szerződés XV.3. pontjában foglalt felhasználási engedélyt?

6.) Amennyiben a Megrendelő személyében jogutódlás következik be, úgy ez befolyásolja-e a felhasználási engedélyt, azaz a jogutód rendelkezik-e ugyanazon jogokkal a Vállalkozási Szerződés tekintetében, mint a Megrendelő?

Összefoglaló válasz:

Az L. társaság szerződés XV.3. pont kikötéseinek értelmezése alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy a N. E. (Megrendelő) az L. társaságtól az L. társaság szerződés alapján megfizetett ellenérték fejében időbeli, területi, és felhasználási módbeli korlátozás nélküli, az átdolgozási jogot is magában foglaló felhasználási jogot szerzett. Az átdolgozási jogot harmadik személyre átruházhatja. Egyébként a teljes megszerzett felhasználási jog is átszállt jogszabály alapján az N.-re.

E megállapítás helyességének előfeltétele, hogy L. társaság a szerződéskötés időpontjában rendelkezzen a tervekre vonatkozó olyan terjedelmű felhasználási joggal, amelyet átengedett. Ezt csak a jogátengedés láncát bizonyító okiratokkal lehet aggálytalanul igazolni, de a jogszavatossági kikötés erősen valószínűsíti.

Részletes válasz:

Azt, hogy egy szerződés, vagy egy szerződési kikötés érvényes, vagy érvénytelen-e, csak bíróság állapíthatja meg. A Testületnek erre nem terjed ki a tevékenységi köre. Az eljáró tanács elemezheti azonban a kérdésben megjelölt kikötést, és megállapítást tehet arra nézve, hogy az összhangban van-e az rSzjt.-vel (az előzmény szakvélemény már állást foglalt arról, hogy az Szjt. hatályba lépése előtt kötött felhasználási szerződésre a megkötés idején hatályos szerzői jogi törvényt kell alkalmazni).

A L. társaság szerződés XV.3. pontja
- jogszavatossági,
- műpéldány tulajdonjog átruházási,
- felhasználási jogot engedő, és
- azt korlátozó
kikötéseket tartalmaz.

(A szabadalmi jogra utaló kikötés a tényállás szempontjából irreleváns).

A jogszavatossági kikötés – bár hiányos – arra utal, hogy L. társaság helytáll az N. E.-vel szemben, ha az átadott tervek felhasználása harmadik személy szerzői jogát sértené. E kikötés a jogszabályokkal összhangban van, mert nincs olyan kógens szabály az rSzjt.-ben, amely a jogszavatossági kikötést tiltaná, az rSzjt. 3.§-a utal a Ptk.-ra, a Ptk. pedig csak a dolgok tulajdonjogának átruházására, illetve használatba adására irányuló szerződések szabályai között [Ptk. 369., 370.§, 424. § (2) bekezdés, 581. § (1) bekezdés] rendelkezik a dolgokhoz illesztett jogszavatossági szabályokról. Ebből következően az rSzjt. 3.§ útján alkalmazott Ptk. 200.§ (1) bekezdése alapján a felek szabadon rendelkeztek a jogszavatosságról

Meg kell jegyezni, hogy a jogszavatossági kikötés egy további tényre is cáfolhatatlanul utal. Csak akkor vállalhatott az **L. társaság** jogszerűen helytállást harmadik személy szerzői jogi igényének érvényesítése esetére, ha **vagy maga a vagyoni jogok jogosultjától (maguktól a szerzőktől), vagy a megfelelő terjedelmű felhasználási jogok jogosultjától (pl. a szerzők munkáltatója, vagy a szerzőktől megfelelő terjedelmű felhasználási jogot szerzett személy) engedélyt kapott olyan terjedelmű felhasználási jog továbbengedésére, mint amit a vizsgált kikötés tartalmaz.**

Rendelkezésre áll a C. megállapodás is (itt most eltekintve a létezésével, vagy érvényességével kapcsolatos jogi aggályoktól). Ez a vagyoni jogokat át (inkább: vissza) ruházta volna az L. társaságról C.-re, és arra utal, amely egyébként nem vitatott tény, hogy C. keretei között készültek a tervek. Ha abból indulunk ki, hogy C. továbbengedhető felhasználási jogokat szerzett, mert a tervek a tervező(k) szolgálati műve(i), vagy ilyen tartalmú felhasználási szerződést kötött C. a tervezővel (tervezőkkel), abból az következik, hogy az L. társaság szerződés megkötésének időpontjában L. társaságot továbbengedhető felhasználási jogok jogosultjának kellett tekinteni. (Az előzmény szakvélemény kifejti az rSzt. alapján lehetséges jogszerzés módjait. A munkáltató rSzt. szerinti jogszerzését emellett részletesen elemzi: SZJSZT 2/2005, 5. pont.³)

Abból, hogy L. társaság fenntartja a jogot, hogy a nevének feltüntetése alatt „publikálhassa” a terveket (XV.3. harmadik bekezdés) viszont az következik, hogy L. társaság magát a tervekre vonatkozó szerzői jog jogosultjának tekintette, noha ez az rSzt. rendjén nem volt lehetséges. (Az más kérdés, hogy megfelelő tartalmú felhasználási jog megléte esetén magától értetődően feltüntethető volt a felhasználási joggal rendelkező személy neve is.)

A műpéldány tulajdonjog átruházási kikötés aggálytalan. Jogalapja az rSzt. 28.§ (3) bekezdése, valamint az rSzt 3.§ útján alkalmazandó Ptk. 117.§ (1) és (2) bekezdése. Az rSzt. hivatkozott szabálya: „A műpéldány tulajdonjogának átruházása nem jelenti a szerzői jogok átruházását, a felhasználási szerződés alapján átadott példány pedig eltérő szerződési kikötés hiányában a szerző tulajdonában marad” azt fejezi ki, hogy a vagyoni jogok átruházása (ha lehetséges), és a felhasználási jog engedése külön jognyilatkozat, a műpéldány átruházása e jognyilatkozatokat nem foglalja magában.

A felhasználási jog átengedése is aggálytalan, ha feltesszük, hogy az L. társaság rendelkezett olyan felhasználási joggal, amely lehetővé tette a felhasználási jog továbbengedését. E feltételezés csak úgy alapozható, vagy cáfolható meg, ha rendelkezésre állnak a tervező(k) és a C., valamint a C. és az L. társaság közötti szerződési jogátengedési láncot bizonyító okiratok.

Az L. társaság által adott felhasználási engedély a következő elemekből áll:

- „szabad” felhasználás, amelynek az rSzt., és az L. társaság szerződés kontextusában az az értelme, hogy a felhasználási jogot az engedély nem korlátozza,
- átdolgozási jog engedése, amelyre az alábbi felhatalmazás utal: „a Vállalkozó vagy jogutódja hozzájárulása nélkül akár építési engedélyköteles beavatkozások, változtatások, átalakítások végzésére”,
- hozzájárulás az átdolgozási jog jogutódra való átengedéséhez („Ő vagy Jogutóda”),

³ Lásd:

http://www.sztnh.gov.hu/testuletek/szjszt/SZJSZT_szakvelemenyek/2005/2005PDF/szjszt_szakv_2005_002.pdf.

- az átengedett felhasználási jog korlátozása azzal, hogy az L. társaság nyilvánosságra hozhatja = publikálhatja (nagy valószínűséggel: jelenlevő közönségnek bemutathatja, illetve terjesztheti a saját neve alatt a terveket).

A felhasználási jog fentiek szerinti aggálytalan átengedését az alábbi jogszabályi hivatkozások támasztják alá:

- rSzt. 4. § (2): „Szerzői jogi védelem alatt áll – az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.”

- rSztVhr. 10. § (1): „Felhasználáson az Szt. alkalmazásában azt a folyamatot kell érteni, amely a művet vagy annak részletét a nyilvánosságához közvetíti. Ez vonatkozik az átdolgozásokra, feldolgozásokra és fordításokra is.”

- Szt. 13. § (1): „A mű bármilyen felhasználásához – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – a szerző hozzájárulása szükséges.”

- Szt. 26. §: „(1) A felhasználási szerződés feltételeit – a törvényben megszabott korlátok között – a felek állapítják meg. (2) A szerző hátrányára nem lehet eltérni a törvény olyan szabályától, amely a szerző érdekének védelmét szolgálja; ugyancsak nincs helye eltérésnek a törvény alapján kibocsátott jogszabály olyan rendelkezésétől, amely az eltérést megtiltja. Az ezekbe a rendelkezésekbe ütköző szerződési kikötés semmis; helyébe a jogszabály megfelelő rendelkezése lép.”

- Szt. 27. §: „A felhasználási szerződést – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – írásban kell megkötöni.”

- Szt. 28. §: „(1) A felhasználó - ha jogszabály másképp nem rendelkezik – csak akkor szerez kizárólagos felhasználási jogot, ha a szerződésben kifejezetten kikötötték. (2) A felhasználó – ha jogszabály másképp nem rendelkezik - jogait csak a szerző beleegyezésével ruházhatja át.”

- Vhr. 22. §: „A felhasználó jogai jogszabály vagy hatósági rendelkezés alapján történő jogutódlás esetén a jogutódra szállnak át.”

Az idézett szabályok szerint:

- az átdolgozás is felhasználás,
- bármely felhasználáshoz a szerző (szerzői jogosultként is értendő) engedélye szükséges,
- a felek a kógens rendelkezések keretei között szabadon határozhatják meg a felhasználási szerződés tartalmát,
- az építészeti alkotások terveinek felhasználására vonatkozó külön kógens szabályt az rSzt. nem tartalmazott (más műfajtak esetében pl. a felhasználási jog időtartamára, területi hatályára, a felhasználási engedéllyel fedett felhasználási módokra vonatkozó megkötések léteztek),
- ennek alapján akár a teljes védelmi időre, területi korlátozás nélkül, bármely szóba jöhető felhasználási módra vonatkozhatott egy felhasználási engedély.

Ennek fényében az L. társaság szerződés szerinti felhasználási jogátengedés tartalma a következő:

- a „szabadon” módhatározó az L. társaság szerződés XV.3. pontjának harmadik bekezdésében úgy értelmezhető a szerződés értelmezésére irányadó, az rSzt. 3.§ útján alkalmazandó Ptk. 207.§ (1) bekezdése alapján, hogy az N. E. időbeli, területi, és felhasználási módbeli korlátozás nélküli felhasználási jogot szerzett,
- az L. társaság kifejezetten adott átdolgozási engedélyt is,
- az átengedett felhasználási jog korlátozása (a tervek „publikálása”) közömbös a tényállás szempontjából,
- a felek nem rendelkeztek arról, hogy az N. E. kizárólagos jogot szerzett-e, de az elkészített tervek céljából, tárgyából, abból, hogy közbeszerzési eljárás alapján történt a szerződéskötés [„Az S. épületegyüttese korszerűsítésének tanulmány - engedélyezési- és versenytárgyalási (kiviteli) tervdokumentációjának elkészítése, ld. L. társaság szerződés 1. o.] az következik, hogy a N. E. kizárólagos felhasználási jogot szerzett,
- az átdolgozási engedély átruházható a N. E. bármely jogutódjára; a szerződés értelmezésére irányadó, fentebb idézett szabályok alapján ezt bármely, egyetemes, vagy különös, jognyilatkozaton alapuló jogutódlásra is alkalmazni kell, ugyanis a jogszabályon alapuló jogutódlásról maga a jogszabály rSztVhr. 22.§ rendelkezik, erről tehát a feleknek nem volt szükséges és lehetséges külön megállapodni. Ez más szóval annyit jelent, hogy az L. társaság hozzájárult az átdolgozási engedély harmadik személyre történő átruházásához az rSzt. 28.§ (2) bekezdése alapján.

A felek az L. társaság szerződést írásba foglalták, az tehát alaki szempontból érvényes.

Az eljáró tanács külön megvizsgálta, hogy az N. tekinthető-e az L. társaság szerződésben megjelölt megrendelő jogutódjának. Ez az rSztVhr. 22.§ alkalmazhatóságának megállapításához szükséges.

Az L. társaság szerződésben megrendelőként az N. E. (kölségvetési szerv) volt feltüntetve. Ezért az eljáró tanács áttekintette a jogutódlási láncot, amely a megnevezett költségvetési szervnek az L. társaság szerződésben átengedett jogok esetleges átszállása szempontjából lényeges.

Az rSztVhr. 22. § alapján a felhasználó jogai jogszabály vagy hatósági rendelkezés alapján történő jogutódlás esetén a jogutódra szállnak át.

Az rSzt. elektronikus magyarázata szerint⁴ „a jogszabály, illetve hatósági határozat a felhasználó mellett a szerzőt is köti, ezért a jogutódlás ilyen esetében az átszállás a szerző hozzájárulásától függetlenül megy végbe. A felhasználási jogok kötelező átszállásakor a jogszabály azonosítható módon meg kell, hogy határozza a jogutód személyét”. Ugyanez a magyarázat utal azonban arra is, hogy „a Vhr. 22. §-ában említett jogutódlás esetén kívül is előfordulhat, hogy a felhasználási jogok hovatartozását jogszabályi, illetve hatósági rendelkezésnek kell eldöntenie”. (Erre illusztrációként az 1948. és 1987. június 30. közötti időszakban készült magyar filmek jogi sorsát hozza fel.)

Nyilvánvaló, hogy a szervezeti (egyetemes) jogutódlás mellett más, ezzel tartalmilag azonosnak tekinthető esetekben is a jogátszállás szabályait kell alkalmazni. Ellenkező esetben alanytalanná válnának jogszerűen megszerzett felhasználási jogok, ugyanis sem az rSzt.-ben, sem a hatályos Szt-ben nincs szabály arra, hogy az „alanytalanná” váló felhasználási jognak mi a sorsa, például visszaszállna-e a szerzőre. [Alanytalanná akkor válik a felhasználási jog,

⁴ Complex adatbázis, kommentár részadatbázis, Kommentár az 1969. évi III. tv-hez a 28.§-hoz fűzött magyarázat.

ha a jogutód nélküli megszűnési eljárásban nem rendezik a felhasználási jog sorsát, például azért, mert annak értéke az immateriális eszközök (szellemi termékek) nyilvántartásában 0, vagy elmulasztják a nyilvántartását, vagy azért, mert a felhasználási jog a felhasználó személyéhez volt kötve, ezért azt értékesíteni nem lehetett.]

Az egyes sportfeladatokat ellátó költségvetési szervek megszüntetéséről, illetve jogutódlásáról szóló 1/2000. (XII. 21.) ISM rendelet 2000. december 31. napjával megszüntette az N. E.-t, és jogutódként kijelölte az S. S. K. Társaságot.

A S. S. K. Társaság megszüntetéséről és állami feladatainak ellátására központi költségvetési szerv létrehozásáról szóló 1100/2004. (X. 12.) Korm. határozat 1. pontja jóváhagyta az S. S. K. Társaság végelszámolással, tehát jogutódlás nélkül történő megszüntetését, és 2. pontja egyetértett azzal, hogy a Gyermekek-, Ifjúsági és Sportminisztérium az olimpiai központok működtetésére és fejlesztésére, valamint egyes sporttal kapcsolatos kiemelt állami feladatok ellátásának elősegítése érdekében 2005. január 1-jei hatállyal N. elnevezéssel önállóan gazdálkodó költségvetési szervet hozzon létre.

Az N. egységes szerkezetbe foglalt alapító okirata (HÉ. 2012/33.) szerint ugyan nem jogutóda az S. S. K. Társaságnak (amely jogutódlás nélkül szűnt meg), azonban feladatköre jelentős részben azonos az L. társaság szerződésben megrendelőként megjelölt szervezettel. Az alapító okirat maga is tartalmazza, hogy az figyelemmel van „az S. S. K. Társaság megszüntetéséről és állami feladatainak ellátására központi költségvetési szerv létrehozásáról szóló 1100/2004. (X. 12.) Korm. határozatra”.

Az alapító okirat szerint az N. alaptevékenységként ellátja az N.-re vonatkozó hatályos jogszabályokban meghatározott feladatokat is.

A beruházási törvény 6.§ (1), (5) és (6) bekezdése többek között előírja: „a beruházás tekintetében az építetói feladatokat a Nemzeti Sportközpontok látja el. Az építetető a Magyar Állam nevében és javára jár e. (...) A beruházás megvalósításához szükséges (...) ingatlan az állam tulajdonába és e törvény erejénél fogva, ellenérték nélkül az építetető vagyonkezelésébe kerül. A vagyonkezelői jog kiterjed az ingatlanon megvalósított beruházással létrejövő eszközökre is. A Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és a Nemzeti Sportközpontok kötelesek a közöttük fennálló vagyonkezelési szerződést (...) megfelelően módosítani.”

A jogszabályok összeolvasása alapján megállapítható, hogy **bár az N. nem másodrendű szervezeti jogutóda az N. E. nevű költségvetési szervnek, azonban alapító okirat szerinti, a jogutód nélkül megszüntetett elsőrendű jogutód feladatainak folytatását jelentő feladatköre és a beruházási törvény építetetői feladatokat és főként a vagyonkezelői jogot meghatározó rendelkezései alapján tartalmilag olyan jogutódnak tekinthető, amelyre az N. E. által jogszerűen megszerzett vagyoni, felhasználási jogok jogszabály (rSzjtVhr. 22.§) alapján átszálltak.**

Válasz a 4.) és 5.) kérdésre:

Kérdések:

4.) Az L. társaság és a C. között 1998. május 14-én létrejött ún. szerzői vagyoni jogok átadásáról szóló megállapodás (Megállapodás) – amennyiben hiteles – érvényes megállapodás-e, különös tekintettel arra, hogy a Megállapodás kifejezetten a vagyoni

jogok Rszjt. alapján tiltott, azaz jogszabályba ütköző átruházásáról rendelkezik és téves jogszabályi hivatkozást tartalmaz?

5.) Amennyiben a Megállapodás érvényes, a Megállapodás alapján a C. mely feltételek fennállta mellett követelheti, egyáltalán követelheti-e, hogy a P. átalakításához a hozzájárulását szerezzék be?

Összefoglalt válasz:

Hiányzik a C. szerződésből a szolgáltatás megfelelő meghatározása. Az L. társaság nem lehetett a szerzői vagyoni jog jogosultja, mert az rSzt. rendjén a jogosult csak szerző lehetett, és az L. társaság és a C. közötti közreműködői viszonyból következően a szerzői vagyoni jog jogosultja csak a C.-vel munkaviszonyban, vagy polgári jogi jogviszonyban álló szerző lehetett. Emiatt a C. szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányult. Ha fel is tesszük, hogy a tervekre vonatkozó szerzői vagyoni jog átruházásra kerülhetett volna, az nem érinti az N. származékos felhasználási jogszerzését, mert a szerzői jogi jogutódlás (akár különös, akár egyetemes) nem szünteti meg az érvényesen létesített felhasználási jogot. A C. még érvényes vagyoni jogátruházás esetén sem követelhetné, hogy a P. átalakításához az N. szerezzék be az engedélyét, hiszen az N. rendelkezik átdolgozási joggal.

Részletes válasz:

Az érvényesség, érvénytelenség, létezés, nem létezés kérdésében csak a bíróság dönthet. Az eljáró tanács álláspontot tud azonban kialakítani a szerződés elemzése alapján, amely hozzájárulhat a feltett kérdés eldöntéséhez. A téves jogszabályi hivatkozás közömbös.

A szerződés létezéséhez az szükséges, hogy az azonosítható felek a lényeges és bármelyikük által lényegesnek tartott kérésekben, így különösen a szerződés tárgyában és az ellenszolgáltatásban megállapodjanak, és kitűnjön – legalább közvetve – az, hogy a felek milyen jogcímen nyújtanak egymásnak szolgáltatást. [rSzt. 3.§ útján alkalmazandó Ptk. 205.§ (2) bekezdés, és a XXV. Elvi Döntés, amely az ingatlan-átruházási szerződés érvényességéről szól, de kiterjesztve bármely típusú szerződésre alkalmazza a bírói gyakorlat.]

A C. szerződés tartalma szerint visszerthes szerződés lenne. Az L. társaság azért ruház át szerzői vagyoni jogot, mert ezzel kiegészíti az alacsony altervezői díjat. Hiányzik azonban a szerzői vagyoni jog értékének megjelölése, vagyis hiányzik e szolgáltatás kellő meghatározása.

Ugyancsak hiányzik a szerzői vagyoni jog tartalmának meghatározása, amely időközben az L. társaság szerződés megkötésével „kiürült”. (A C. szerződés kelte 1998, az L. társaság szerződés 1996-ban jött létre.) Ha ugyanis az L. társaság a fentiekben leírt harmadik személynek is átengedhető felhasználási jogot engedélyezett az N. E.-nek, akkor „üres” vagyoni jogot ruházott át a C.-re, figyelemmel egy építési terv tipikus felhasználási módjaira is.

Ami a szerződés érvényességét illeti, a szerződés két szempontból is semmisnek tűnik. Egyrészt az L. társaság nem lehetett a szerzői vagyoni jogok jogosultja, ez világosan kitűnik a C. szerződésből. Ha a C. altervező (közreműködő) volt, akkor legfeljebb a C. lehetett felhasználási jogok jogosultja akkor, ha e jogokat vagy szolgálati viszony, vagy felhasználási szerződés alapján a tervezőktől, mint eredeti jogosultaktól megszerezte. A vagyoni jogokkal

az rSztj. dogmatikai rendjében csak a szerzők rendelkezhetnek. (Az más kérdés, hogy egy nem korlátozott felhasználási jog a gyakorlatban és a forgalomban vagyoni jogként viselkedett.)

Ezt az rSztj. alábbi szabályai bizonyítják:

- rSztj. 4. § (1): „A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).”

- rSztj. 13. § (1): „A mű bármilyen felhasználásához – ha a törvény eltérően nem rendelkezik – a szerző hozzájárulása szükséges.”

- rSztj. 14. § (1): „Ha a mű elkészítése a szerző munkaköri kötelezettsége és a munkáltató a munkaviszony tartalma alapján a mű felhasználására jogosult, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül, és a felhasználás joga az átadással száll át a munkáltatóra. A munkáltató ezt a jogát a munkaviszony tartalma által meghatározott körben szerzi meg, és csak működési körén belül gyakorolhatja.”

- rSztj. 44. § (1): „Az építészeti alkotáshoz és egyéb műszaki létesítmény alkotásához fűződő szerzői jog a tervezőt illeti meg.”

Ilyenformán a C. szerződés jogszabályba ütközőnek tűnik.

Ha pedig úgy értelmeznénk a C. szerződést, hogy felhasználási jogokat ruházott át az L. társaság a C.-re, az lehetetlen szolgáltatást valósított volna meg, ugyanis a csaknem teljesen korlátlan felhasználási jogokat már átengedte az L. társaság az N. E. -nek. E szempontból nézve tehát a szerződés a *nemo plus iuris* elvébe, konkrétan az rSztj. 3.§ útján alkalmazandó Ptk. 227.§ (2) bekezdésébe ütközik.

A teljesség kedvéért jegyzi meg az eljáró tanács, hogy ha fel is tennénk, hogy az L. társaság a vagyoni jogokkal rendelkezett, és jogszerűen ruházta volna e jogokat át a C.-re, az sem érintené az N. E., és így az N. jogszerzését sem. Ennek az az oka, hogy nem volt (ma sincs) olyan szabály, amely megszüntetné a felhasználási szerződés hatályát arra az esetre, ha a szerzői jogosult a vagyoni jogait átruházza, vagy azok öröklés folytán átszállnak a jogutódra. Más szóval, a jogelőd által érvényesen átengedett felhasználási jogok érintetlenül maradnak akár egyetemes, akár különös jogutódlás esetén (ez egyébként a bérleti és haszonbérleti szerződés esetében is így van, a tulajdonjog átruházása/átszállása nem érinti a bérlet/haszonbérlet fennállását).

Mivel az N. E., és így az N. a teljes védelmi időre szóló, az átdolgozás jogát is magában foglaló felhasználási jogot szerzett, e jogszerzésre semmilyen hatása nincs a szerzői vagyoni jogok esetleges későbbi érvényes átruházásának.

A fenti okok miatt a C. még érvényes vagyoni jogátruházás esetén sem követelhetné, hogy a P. átalakításához az N. szerezzé be az engedélyét, hiszen az N. rendelkezik átdolgozási joggal.

Válasz a 7.) kérdésre:

Kérdés:

7.) Amennyiben a Megrendelő személyében jogutódlás történt, és nem az N. a Megrendelő jogutódja, továbbá a jogutód – a fenti kérdésre adott válaszok alapján – nem

jogosult harmadik személyre átruházni a felhasználási engedélyt, úgy az N. kitől és milyen feltételek mellett szerezhethet hozzájárulást a P. felújítására (feltéve, hogy a felújításhoz hozzájárulás szükséges), különös tekintettel az L. társaság és a C. között létrejött megállapodásra, valamint ennek érvénytelensége esetén a jelenleg felszámolás alatt álló L. társaság jogutód nélküli megszűnésére?

Válasz:

A választ az 1.)-6.) kérdésekre adott válaszok tartalmazzák, e válaszok alapján a 7.) kérdés irreleváns.

Válasz a 8.) kérdésre:

Kérdés:

8.) Helyes-e az N. azon értelmezése, hogy amennyiben az L. társaság jogutód nélkül megszűnik, úgy ez nem érinti az általa korábban harmadik személyeknek jogszerűen adott felhasználási jogokat, azaz a Vállalkozási Szerződés XV.3. pontjában foglalt, Megrendelő részére adott felhasználási jogokat sem?

Összefoglaló válasz:

Nincs olyan szerzői jogi szabály, amely megszüntetné az érvényesen létező felhasználási szerződést és felhasználási jogot abban az esetben, ha a felhasználási jogot átengedő szervezet jogutód nélkül megszűnik.

Részletes válasz:

A kérdés megválaszolásához az SzJSzT szerzői jogi szakértelmén túlmutató szakértelem is szükséges. Az eljáró tanács annyit állapíthat meg, hogy nincs olyan szerzői jogi szabály, amely megszüntetné az érvényesen létező felhasználási szerződést és jogot abban az esetben, ha a felhasználási jogot átengedő szervezet jogutód nélkül megszűnik. Hasonlóképpen nincs arra sem szerzői jogi szabály, hogy kihatna egy érvényesen létező felhasználási jogra, ha a szerzői vagyoni jogok nem természetes személy jogosultja megszűnik (természetes személy jogosult esetében szükségszerű jogutódlás következik be). Arról nincs tudomása az eljáró tanácsnak, hogy az L. társaság f.a. könyveiben az L. társaság szerződés tárgyát képező terveken fennálló vagyoni jog/felhasználási jog immateriális jószágként/szellemi terméként fel van-e tüntetve. Ha a jogutód nélküli megszűnéshez fizetésképtelenségi eljárás vezet, és abban az eljárás alá vont szervezet képviselője (tipikusan: felszámoló) nem él a felmondási jogával, akkor abból lehet kiindulni, hogy az érvényesen létező felhasználási jog érintetlen marad.⁵

Válasz a 9.) és 11.) kérdésre:

Kérdések:

9.) A fent hivatkozott korábbi szakértői véleményhez rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján létrejöhet-e közös mű, vagy származékos mű a K. és az L.

⁵ E kérdéskört bővebben elemzi: az Szjt. magyarázata, Complex, 2006, szerk. Gyertyánfy Péter, a 46.§-hoz fűzött magyarázat 2. pontja, ld. továbbá az SzJSzT 2/2005. sz. szakvélemény, vö.: 3. lábjegyzet.

társaság között? Amennyiben igen, vagy ez valószínűsíthető, úgy a Vállalkozási Szerződés rendelkezései milyen hatállyal bírnak a K. irányában? Amennyiben közös mű, vagy származékos mű jött létre, befolyásolja-e ezen tény bármely egyéb szempontból a fenti kérdésekre, illetve a korábbi, fent hivatkozott szakértői véleményben foglalt kérdésekre adott válaszokat?

11.) Amennyiben közös mű jött létre a K. és az L. társaság tekintetében, és a hozzájárulásukra van szükség a P. átalakításához, úgy a hozzájárulásért teljesítendő díjazásra vonatkozó ajánlatot mind a K.-val mind az L. társasággal közölni kell? Mit tehet az N., mi a jogi helyzet, ha az egyik nem fogadja el az ajánlatot, a másik viszont elfogadja és megadja a hozzájárulást? Ilyen esetben a részesedés arányának vannak szabályai? Hogyan befolyásolja mindezt, ha a hozzájárulás szükségessé, illetve az esetleges díj esedékessége előtt az L. társaság jogutód nélkül megszűnik; így különösen ilyen esetben helyes-e az az értelmezés, hogy a K.-nak járó díj nem növekszik meg az L. társaságnak járó díjjal?

Összefoglaló válasz:

Mivel az eljáró tanács abból indul ki, hogy az L. társaság szerződés és jogutódlás alapján az N. rendelkezik átdolgozási joggal az 1996-os rekonstrukció építési terveire, ezért a két kérdés irreleváns.

Részletes válasz:

Megjegyzni az eljáró tanács, hogy az alábbi válaszelemek csak annak a feltételezésével értelmesek, ha mind a K.-tól, mind az L. társaságtól engedélyt kellene kérni az átdolgozáshoz.

Ebben az esetben e tényállásra már az Szjt.-t, mégpedig az Szjt. 4.§-t, 29.§-t, valamint 42-54.§-okat kellene alkalmazni.

Az L. társaság szerződés szerinti tervek alapján – mivel a rekonstrukció lényegesen érintette a Népstadiont és eredeti terveit, mint szerzői műveket – szerzői jogi értelemben átdolgozás történt. Ha tehát az N.-nak engedélyt kellene kérnie mind a K.-tól, mind a L. társaságtól, akkor egy átdolgozott mű további átdolgozásához kellene engedélyt kérni. Erre az Szjt. 4.§ és a 29.§ azt tartalmazza, hogy mind az eredeti szerzőtől, mind az átdolgozótól külön-külön engedélyt kell kérni:

- Szjt. 4.§ (2): „Szerzői jogi védelem alatt áll – **az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül** – más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.”

- 29. §: „A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás (...) a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.”

Az átdolgozás származékos közös művet eredményez, szemben az eredeti közös művekkel (Szjt. 5.§). Ez más szóval azt jelenti, hogy az eredeti szerző, és az átdolgozó között – szemben a kérdésekben feltételezett állapottal – nem keletkezik jogközösség. A szerző és az átdolgozó nem együttes jogosultak, mint az eredeti közös mű szerzői, hanem külön-külön, egymástól

függetlenül jogosultak az átdolgozási engedély megadására. Ilyenformán a külön-külön felhasználási szerződésekben kikötött díjazásoknak sincs egymásra hatása.

Az eljáró tanács véleménye szerint az építmény egyes részeinek az átdolgozáshoz, illetve más részeinek újabb átdolgozáshoz adandó hozzájárulás fejében megállapítható díjazás megosztásának, azaz a részesedés arányának megállapításához a következő további megfontolásokat indokolt figyelembe venni:

A részesedés arányának meghatározásához az szolgálhat alapul, hogy az építtető szándéka szerint az átdolgozás, illetve az újabb átdolgozás külön-külön mekkora területeket érint, illetve az, hogy milyen értéket képvisel az adott területeken található szerkezetek, építmények műszaki tartalma. Az előkészületek során célszerű meghatározni azt, hogy a megvalósítandó építési feladat mennyiben érinti a K. által tervezett, még eredeti állapotában meglévő épületrészeket, mennyiben érinti az L. társaság által elvégzett átdolgozások során megvalósult épületrészeket, valamint azt is, hogy vannak-e olyan épületrészek (ráépítések, hozzáépítések), amelyek az L. társaság önálló (nem átdolgozásnak minősülő) építészeti alkotásaként értelmezhetőek. A részesedés megosztása mértékének meghatározásához egy olyan elemző munka vezethet el, amely kimutatja ezeknek a tervezési és építési területeknek a volumen és a műszaki tartalom jelen kérdések szempontjából adekvát műszaki paramétereit.

Válasz a 10.) kérdésre:

Kérdés:

10.) Amennyiben bármely társaságnak, vagy szerzőnek a hozzájárulása szükséges a P. átalakításához, úgy a fent hivatkozott korábbi szakértői vélemény és a szakmai gyakorlat alapján jóhiszeműen és tisztességesen jár-e el az N., ha az áttervezésnek minősülő munkák (tekintettel arra, hogy az eredeti állapot helyreállítását célzó munkák nem valósítanak meg szerzői jogi szempontból felhasználást) tervezési díját és a MÉK honlapján közzétett ajánlást veszi alapul a jogosultaknak járó díjazás kiszámítása céljából, egy ilyen számításon alapuló díj kielégíti-e az arányosság követelményét, amennyiben nem, mit kell az N.-nek figyelembe vennie az arányosság követelménye betartása érdekében? Érvényes nyilatkozatnak minősül-e az, ha a jogosult úgy ad hozzájárulást az átalakításhoz, hogy lemond az ezzel kapcsolatos bárminemű díjazásról?

Válasz:

Nincsenek szerzői jogi szabályok a felhasználási engedély megszerzése céljából tett ajánlat tartalmára, így az ajánlatban meghatározott ellenszolgáltatás mértékének meghatározására sem. Az Sztj. 3.§ útján alkalmazandó Ptk. alapelvei, így a jóhiszeműség és tisztesség elve irányadó a felhasználási szerződések megkötésére is. Az mindenképpen az ajánlat jóhiszemű és tisztességes megtételét támasztja alá, ha az ajánlattevő nyilvánosan hozzáférhető, összehasonlítható díjmértékekből indul ki. Az arányosság követelményének betartása elsősorban attól függ, hogy milyen mértékű lesz az átdolgozás. A P. rekonstrukció mind felújítást, mind átdolgozást magában foglal. Csak a konkrét tervek ismeretében lehet meghatározni az átdolgozás mértékét. A jogosult kifejezett nyilatkozattal a szerzői jogdíjról érvényesen lemondhat az Sztj. 16.§ (4) bekezdése alapján. Csakúgy, mint az előzmény

szakvéleményben, az eljáró tanács itt is hangsúlyozza, hogy az engedélyezés gyakorlati megkönnyítésében felbecsülhetetlen szerepe lehetne annak, ha az engedélyezési joggal rendelkező tervező(ke)t bevonhatnák a rekonstrukciós tervezésbe.

Budapest, 2013. január 30.

.....
id. Dr. Ficsor Mihály	Dr. Faludi Gábor	Jékely Zsolt	Dr. Farkas Ádám	Dr. Mezei Péter
a tanács elnöke	a tanács előadója	a tanács szavazó tagja	a tanács szavazó tagja	a tanács szavazó tagja